

CHIẾN LƯỢC XỬ TRÍ THÔNG KHÍ BỆNH PHỔI MÃN NẶNG

TRÌNH BÀY: TS. BS. Cam Ngọc Phượng

Trưởng khoa sơ sinh

Bệnh viện Đa khoa Tâm Anh TP.HCM

CA LÂM SÀNG

- Bé sinh non 28 tuần, sau sanh SHH, bơm surfactant, thở máy không xâm lấn.
- NTH, VMN do nấm *Candida albicans*
- Viêm phổi nhiều đợt do *Klebsiella pneumoniae*, *Acinetobacter baumannii*, Corona virus, *Staphylococcus aureus* MRSA (+)/ PCR đàm → KS Meropenem, Vancomycin.
- Thở máy xâm lấn 1 tháng, thất bại thở máy thường → HFO thất bại MAP 15 cmH₂O, FiO₂ 100%, tím, SpO₂ giảm. SA tim PAPS: 40 mmHg. Xử trí ?

GIỚI THIỆU

- BPM: Biến chứng thường gặp nhất/ trẻ cực non.
- **BPM nặng: Cần $\text{FiO}_2 \geq 30\%$ ở trẻ sinh non lúc 36 tuần PMA.**
- Tỉ lệ trẻ cực non cứu sống cao: Phế nang hóa bị ngừng ở 3 tháng giữa thai kỳ + Tiếp xúc oxy

→ **tỉ lệ BPM không giảm** (Mặc dù tránh thông khí xâm lấn, áp dụng NCPAP, TTM Caffeine, surfactant...,.)

DeMauro SB. The impact of bronchopulmonary dysplasia on childhood outcomes.
Clin Perinatol. 2018;45:439e452

GIỚI THIỆU

- Thực tế: BN đã được chẩn đoán BPD nặng, nhưng **được điều trị theo phác đồ chăm sóc cấp tính.**
- Phác đồ chăm sóc cấp tính= Những kích thích có hại:
  - ✓ Thay đổi chăm sóc thường xuyên,
  - ✓ XN thường xuyên,
  - ✓ Thuốc (Steroids, an thần) đường tiêm toàn thân

Abman S, Collaco JM, shepherd EG, et al. Interdisciplinary care of children with severe bronchopulmonary dysplasia. J Pediatr. 2017;181:12e28.

Các giai đoạn BPM nặng

Phase I (Unstable)

Ventilator management based on physiology

Characteristics:

- High FiO₂ requirements
- Frequent desaturations
- Air-trapping
- IV sedation/paralysis
- High systemic steroids
- Pulmonary hypertension (PH)

Physiology:

- Unstable; characterized by obstruction with long time constants
- V/Q mismatch
- Frequent bronchospasm

Transition to Phase II:

- Improvement in oxygenation
- Systemic steroids able to be weaned even minimally
- Central lines out
- PH improved

Phase II (Transitional)

Adjust ventilator support for increased activity

Characteristics:

- FiO₂ <0.50
- Off of IV sedation/paralysis
- Weaning enteric sedatives
- PH stable or decreasing
- Tolerates cares
- Steroids <1 mg/kg/day

Physiology:

- Obstruction with lability
- Episodic bronchospasm

Transition to Phase III:

- No desaturations
- Work of breathing improved
- Systemic steroids ≤0.2 mg/kg

Phase III (Pro-growth)

Wean ventilator support while maintaining activity

Characteristics:

- FiO₂ <0.40
- CPAP/PS trials or wean PIP
- Maintains developmental activities
- Tolerates postural activity
- Good linear growth
- Steroids <0.2 mg/kg/day

Physiology:

- Continues with obstruction but stable
- Bronchospasm rare
- Extubation attempts feasible

Transition to Phase IV:

- Stable oxygenation
- Comfortable breathing
- Developmental progress
- Good growth velocity

Phase IV (Convalescence)

Transition to home or referring center

Characteristics:

- Nasal cannula, nCPAP, or home ventilator
- Happy child
- Consistent interactions
- Weaning bronchodilators and diuretics

Physiology:

- Stable except for exacerbations
- Tolerating weaning

Transition to discharge:

- No systemic steroids
- Excellent growth
- Parental teaching
- Disposition

3 Bệnh cảnh nền

- (1) **RDS nặng** cần thở máy thông số cao: Viêm phổi bẩm sinh, thiếu sản phổi.
- (2) **RDS nhẹ - TB** thở máy thông số thấp, rút NKQ, sau đó đặt NKQ lại, tăng thông số thở máy: Thường gặp nhất ventilator-associated lung injury (VALI)
- (3) Thở máy không xâm lấn, cần oxygen thấp, sau đó nặng lên dần → đặt NKQ: **Nhiễm trùng BV/ Viêm trong tử cung**, sau đó VALI

SINH BỆNH HỌC BPD

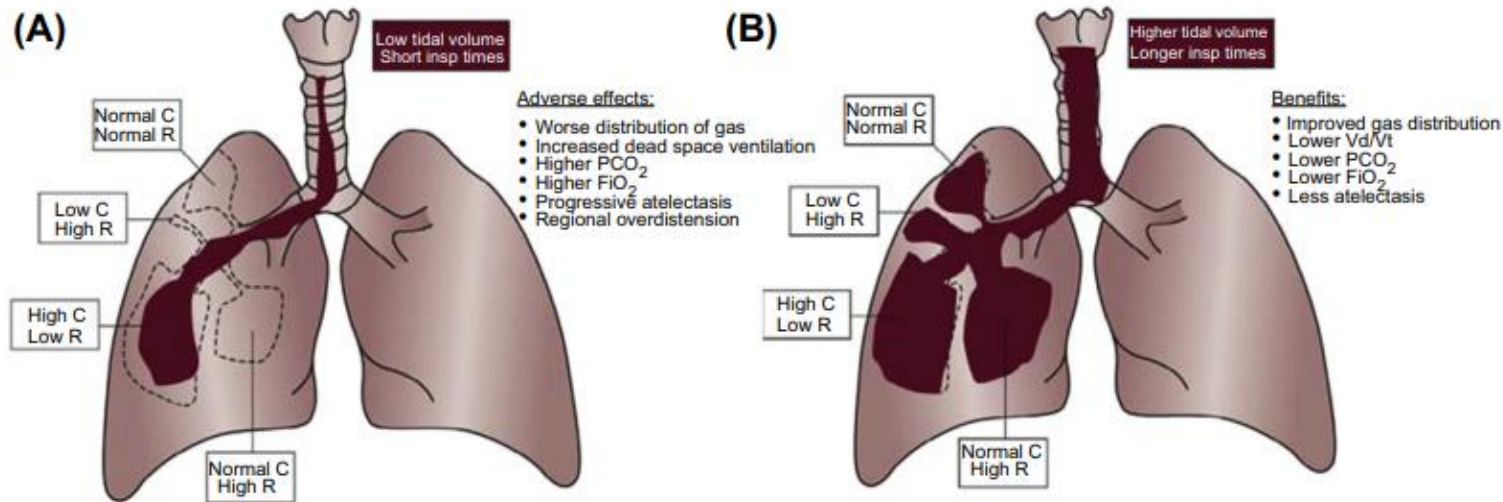
- Ảnh hưởng **đường thở lớn**:
  - ✓ NKQ kéo dài → hẹp dưới thanh môn, granuloma PQ.
  - ✓ Đường thở chưa trưởng thành bị căng kéo dài → Nhũn khí phế quản → Tiếng rít thì thở ra
- Ảnh hưởng **đường thở nhỏ**: Tắc nghẽn do thiếu phế nang (New BPD). Phù nề niêm mạc, phù đại cơ trơn, tăng tiết → Không đáp ứng thuốc giãn PQ.
- Ảnh hưởng **nhu mô phổi**: Nhu mô phổi không đồng nhất, có vùng kháng lực đường thở thấp/cao.
- Baraldi: time constant trễ BPD thở máy kéo dài tăng từ 0.14 ± 0.01 s đến 0.33 ± 0.02 s

Baraldi E, Filippone M, Trevisanuto D, Zanardo V, Zacchello F. Pulmonary function until two years of life in infants with bronchopulmonary dysplasia. Am J Respir Crit Care Med. 1997;155(1):149e155.

SLB PHỔI 2 NGĂN (Fast/ Slow compartments)

Fast: R đường thở thấp; Slow: R đường thở cao

A. RR cao, Ti ngắn $\rightarrow$ $\uparrow$ Khoảng chết, xẹp phổi, $\uparrow$ Ventilation/perfusion không phù hợp vì khí vào vùng có R thấp.

B. RR thấp, Ti kéo dài $\rightarrow$ phân bố khí nhiều hơn $\rightarrow$ $\downarrow$ xẹp phổi, cải thiện thông khí + $\downarrow$ nhu cầu oxy

Nelin LD, Abman SH, Panitch HB. A physiology-based approach to the respiratory care of children with severe bronchopulmonary dysplasia. In: Bancalari E, ed. The Newborn Lung: Elsevier; 2019.

Hỗ trợ hô hấp tác động phổi tối thiểu

Mục tiêu + Chiến lược trong bệnh phổi sơ sinh cấp **không phù hợp** cho BN BPD nặng.

	Bệnh phổi SS cấp	BPD nặng
Thời điểm	Những ngày đầu sau sinh	36 tuần PMA
Bệnh lý	Tự giới hạn	Không tự giới hạn, phổi đã bị tổn thương
Mục tiêu	Rút NKQ sớm, cai máy nhanh	Không thể cai máy nhanh
Chiến lược	Bảo vệ phổi , Vt tối thiểu	Tác động phổi tối thiểu : Đủ thời gian Thở ra → ↓ Vùng phổi quá giãn → thông khí/tưới máu phù hợp tối đa

Hỗ trợ hô hấp tác động phổi tối thiểu

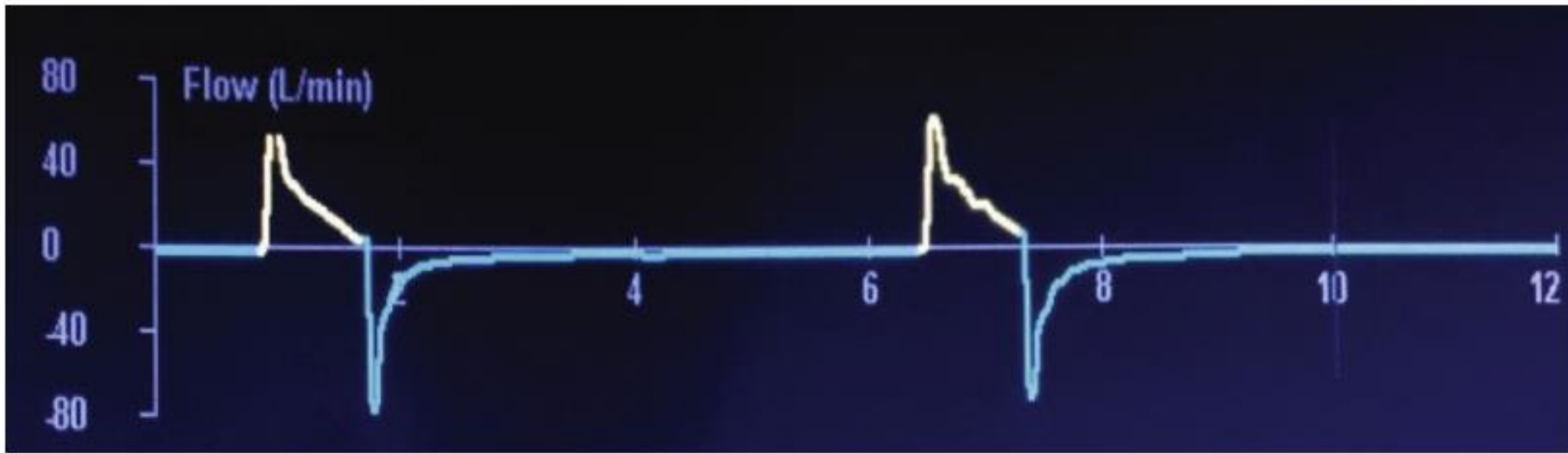
- Đa số BPD nặng có tắc nghẽn phổi + độ đàn phổi bình thường.
  - Time constant = Thời gian để khí vào và ra khỏi phế nang
= Resistance X Compliance.
- Khi **Time constant dài** → **Ti và đặc biệt Te đủ dài**

VD: Time constant = 0.3", để thở ra hết cần $T_e = 5 \times \text{Time constant} = 1.5"$.

$T_i = 0.5"$

→ $RR = 60'' / (1.5'' + 0.5'') = 30 / \text{ph}$

Nelin LD, Abman SH, Panitch HB. A physiology-based approach to the respiratory care of children with severe bronchopulmonary dysplasia. In: Bancalari E, ed. The Newborn Lung: Neonatology Questions and Controversies. Elsevier; 2019:363e385.

Cần 2 giây để đạt lưu dòng = 0 ở thì thở ra → Cài tần số thở thấp

1. **Mode: VG, nếu leak nhiều → PC; SIMV- PS (10-12 cmH₂O),**
2. **Ti = 0,5 – 0,7 → 1 “; Kháng lực đường thở cao cần RR thấp (RR 20 -16 l/ph) đủ thời gian thở ra**

EDWARD G. SHEPHERD, MD .Updates on Neonatal Chronic Lung Disease. 2020 Elsevier

Hỗ trợ hô hấp tác động phổi tối thiểu

2. Vt cao:

- Bệnh phổi cấp: $Vt = 4 - 6 \text{ ml/kg}$
- BPD nặng: Cần Vt cao (do khoảng chết PN tăng vì bẫy khí + RR thấp cần Vt cao để đủ thông khí phút).

$MV = 250 - 300 \text{ ml/kg/ph}$, $RR = 20/\text{ph}$ → khởi đầu = **10 – 12 ml/kg** và +/- tăng **12 – 15 ml/kg** để ngực nâng đủ.

- NKQ không bóng chèn: Xì quanh ống NKQ → Cài Vt cao hơn.

Thông số cài đặt

- Leak quá cao: Không thở VG → Mode PC với PIP đủ cao để đạt Vt:

PIP/PS/PEEP 25-40/10/6-8 cmH₂O.

PS hỗ trợ thông khí cho “fast compartment”

3. Cài PEEP chuẩn:

-PEEP cao: Giúp đường thở mở trong thì thở ra, giúp không bị bẫy khí ở vùng slow compartment + đường thở lớn ngoài lồng ngực không bị xẹp ở thì hít vào.

-Đường thở lớn xẹp do mềm sụn khí PQ, để đủ trao đổi khí cần PEEP 8 - 12 cm H₂O.

- Xq phổi quá giãn: Bẫy khí do thời gian thở ra không đủ → Cần tăng PEEP

Hỗ trợ hô hấp tác động phổi tối thiểu

- Cai máy: Tiến trình chậm
- Khi BN ổn với **FiO2 < 40%, MAP 10 cmH2O** → Rút NKQ
→ thở NCPAP, BN lớn cần dùng **Diazepam 24 – 72 giờ**
để BN thích nghi với NCPAP.
- Khi BN ổn với **FiO2 < 30%** → Thở oxygen cannula, xuất viện

Hỗ trợ hô hấp tác động phổi tối thiểu

- BN thở máy NKQ kéo dài, không thể chuyển sang giai đoạn III:

Mở KQ giúp

- ✓ phát triển kỹ năng vận động miệng.
  - ✓ đường thở ổn định, hỗ trợ thông khí đủ
- 13% BPD nặng cần mở KQ.
  - **Tuổi trung bình mở KQ: 46 tuần PMA tuổi sau kỳ kinh (43 – 52 tuần)**

Murthy K, Porta NFM, Lagatta JM, et al. Inter-center variation in death or tracheostomy placement in infants with severe bronchopulmonary dysplasia. J Perinatol. 2017;37: 723e727.

Kết luận

- SLB BPD khác với tổn thương phổi cấp trẻ sinh non → **Tiếp cận thông khí khác:**
  1. RR thấp hơn, Ti và Te dài hơn,
  2. Vt cao hơn,
  3. PEEP cao hơn.
- BPD **không hồi phục nhanh** → Cần tiếp cận kéo dài với hỗ trợ hô hấp đủ + dinh dưỡng chuẩn, không phải cai máy thở nhanh.

THANK YOU!
XIN CHÂN THÀNH CẢM ƠN

